DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.080/2009/7. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítélőtábla az előbb Dr. **...** pártfogó ügyvéd, majd a fellebbezési eljárás során Dr. **...** pártfogó ügyvéd címe és **KI** hivatásos gondnok (címe által képviselt I.rendű felperes neve címe lakos felperesnek, a Dr. Kiss István ügyvéd (Debrecen, Petőfi tér 2. I/3.) által képviselt alperes neve címe alperes ellen házastársi vagyonközösség megszüntetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 8. P. 21.048/2007/78. számú ítélete ellen a felperes által 80. sorszám alatt előterjesztett és Pf. 6. sorszám alatt kiegészített és módosított, valamint az alperes által 81. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja, az alperes marasztalásának tőkeösszegét 318 000 (Háromszáztizennyolcezer) forintra leszállítja; a kamatfizetés kezdő időpontját 2004. július 1-jében állapítja meg; mellőzi az alperes kötelezését kereseti illeték megtérítésére.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 20 000 (Húszezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 120 000 (Egyszázhúszezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

A felperes pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A peres felek házastársak voltak, házasságukat 1981. június 13-án kötötték, s közöttük az életközösség 1999. márciusában megszakadt.

A felperes 2001. április 12-én indított pert a házasság felbontása iránt. A **...** Városi Bíróság előtt P. 20.147/2001. számon folyó eljárásban keresetétől elállt, a bíróság a pert megszüntette.

2001. október 26-án alperes neve kezdeményezett házasság felbontása és házastársi vagyonközösség megszüntetése iránti eljárást a **...** Városi Bíróság előtt, ahol az P. 20.439/2001. számon volt folyamatban. Az eljárás tartama alatt a felek jogi képviselőjük útján leveleket váltottak a vagyonközösség megszüntetése tárgyában, végül 2002. március 4-én házastársi vagyonközösség megszüntetési szerződést kötöttek. Ebben kijelentették, hogy a perben előterjesztett vagyonközösségüket az ott megjelölt értékek figyelmen kívül hagyásával jelen szerződés keretei között szüntetik meg. Rögzítették, hogy egyenlő arányban közös tulajdonukat képezi a **P** alatti ingatlan, mely alperes neve tulajdonába kerül. Az ingóságokkal kapcsolatban az okirat azt tartalmazta, hogy azok részben alperes neve, részben I.rendű felperes neve birtokában vannak, s a felek úgy állapodnak meg, hogy a birtokukban lévő ingóságokat tulajdonukként tartják meg. Ezen ingó és ingatlan elszámolás eredményeként I.rendű felperes nevet 3 100 000 Ft illeti értékkiegyenlítés címén. A szerződés 9. pontja azt tartalmazta, hogy „jelen szerződés alapján házastársi vagyonközösségüket teljes egészében megszűntnek tekintik, egymással szemben sem most, sem a jövőben ezen a címen követelésük nincs".

Ugyancsak 2002. március 4-én „Egyezség" című okirat is készült, amelyben a felek többek közt azt jelentették ki, hogy a **P** alatti utolsó közös lakás alperes kizárólagos használatába kerül. Az ingatlanon fennálló közös tulajdont peren kívül, házastársi vagyonközösség megszüntetési szerződéssel szüntetik meg. A házastársi közös vagyonhoz tartozó ingóságokat megosztották, amely foganatba ment azzal, hogy az ingó értékkülönbözet a házastársi vagyonközösség megszüntetési szerződésben elszámolásra került.

A 2002. március 4-én tartott tárgyaláson e két okiratot a felek a bírósághoz benyújtották, s perbeli egyezséget kötöttek, abban kijelentették, hogy a **P** alatti ingatlan kizárólagos használatára a felperes jogosult, a házastársi közös szerzeményű ingó vagyontárgyaikat az alábbi kivétellel egymás között megosztották, mindenki birtokában tartja azon ingó vagyontárgyakat, amely a tulajdonába kerül. alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy 30 napon belül kiad házastársa részére az egyezségben tizenegy tételben felsorolt ingó vagyontárgyat. Egyező nyilatkozatot tettek arra vonatkozóan, hogy a fentiek szerint házastársi közös szerzeményű ingó vagyontárgyaik megosztása teljes körűen megtörtént, ezzel kapcsolatosan további igényt egymással szemben nem érvényesítenek. Ugyanígy egyező nyilatkozatot tettek arra is, hogy házastársi tartás iránti igényt egymással szemben nem érvényesítenek.

A **...** Városi Bíróság 8. sorszámú végzésével az egyezséget jóváhagyta, a tárgyaláson jelenlévő felek és képviselőik a végzéssel szembeni fellebbezési jogukról lemondtak, s a bíróság megállapította, hogy az egyezséget jóváhagyó végzés jogerős és végrehajtható.

A tárgyaláson alperes a házastársa részére 3 100 000 Ft-ot megfizetett, ezt követően a bíróság ítéletet hozott, és a peres felek házasságát felbontotta.

2003. június 5-én I.rendű felperes neve keresetlevelet terjesztett elő a Hajdú-Bihar Megyei Bíróságnál alperes neve és testvére, **MM** alperesekkel szemben szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt, hivatkozva egyrészt arra, hogy a szerződések megkötésekor cselekvőképtelen állapotban volt, másrészt arra, hogy a közöttük korábban folyamatban volt perben nem teljes körűen történt meg a vagyonközösség elszámolása, ezért kérte, hogy a vagyon-és tulajdonközösséget a bíróság szüntesse meg akként, hogy kötelezze az I. rendű alperest 5.510.950 Ft megfizetésére, melyből 5.150.000 Ft az ingatlan, 360.950 Ft az ingók után figyelembe veendő értékkiegyenlítés összege; kérte továbbá a keresetlevélben 1-30. tételig felsorolt ingókat a felperes, a 31-53. tételig felsorolt ingókat az alperes tulajdonába adni. Állította, hogy kimaradt a figyelembe vett vagyontárgyak köréből a **S.** külterületi 0244. helyrajzi számú ingatlan, mely az ingatlan-nyilvántartás szerint alperes tulajdona, a valóságban azonban a volt házastársak közös szerzeménye. A felperes előadta, hogy ezen ingatlant volt házastársa 440 000 Ft vételárért elidegenítette a II. rendű alperes részére a 2001. március 26-án kelt szerződéssel, majd 2002. március 13-án kelt ajándékozási szerződéssel **MM** az ingatlant testvérének ajándékozta. Kérte e szerződések színlelt volta miatt azok érvénytelenségének megállapítását. Kérte kötelezni az alperest házastársi tartásdíj fizetésére.
Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

A perben a bíróság 20/II. sorszámú végzésével a házastársi tartás iránti igényt elkülönítette, s e tárgyban a keresetlevelet áttette a **...** Városi Bírósághoz.

Elmeorvos szakértői véleményt szerzett be, amely tartalmazta, hogy a felperes idültté vált depressziós lelki betegségben szenved, amely miatt egy évtizede áll ideggondozói és időszakos elmeosztályos kezelés alatt. 2002. március 4-én a házassági bontóperben megkötött egyezség napján súlyos fokú depressziós lelki betegsége miatt ügyei viteléhez szükséges belátási képessége tartósan, nagymértékben csökkent volt. Ezért nagyobb, átfogó döntések hozatalára és mérlegelésére nem volt megfelelően képes. Belátási képessége azonban a 2002. március 4-i tárgyaláson sem volt kizárt.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 37. sorszám alatt 2005. szeptember 14-én részítéletet hozott, amelyben a 2002. március 4-i házastársi vagyonközösség megszüntetési szerződés és a szintén 2002. március 4-i „Egyezség" elnevezésű okirat érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította azzal az indokolással, hogy a beszerzett elmeorvos szakértői vélemény alapján a felperes nem volt a Ptk. 17. §-ában írt cselekvőképtelen állapotban, így jognyilatkozata nem tekinthető semmisnek.

A Debreceni Ítélőtábla Pf. III. 20.622/2005/6. számú, 2006. március 7-én kelt részítéletével az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyta. A határozata indokolásában kifejtette, hogy a felperes keresetében a vagyonmérlegből kihagyott vagyontárgyak tekintetében is kérte a bíróság döntését, amelynek nincsen akadálya, ám ehhez nem szükséges a szerződés megtámadása.

A **...** Városi Bíróság 2005. december 15-én kelt és 2006. február 1-jén jogerőre emelkedett P. 20.301/2005/7. számú ítéletével a felperest cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezte az ingó-és ingatlanvagyonnal kapcsolatos rendelkezési jog, a családjogi jognyilatkozatok megtétele, tartási kötelezettséggel kapcsolatos vagyoni döntés meghozatala, a lakásbérlettel kapcsolatos jognyilatkozat megtétele és örökösödési ügyek, ügycsoportok tekintetében.

A Hajdú-Bihar Megyei Bíróság előtt folytatódó eljárásban a bíróság 62. sorszám alatt 2006. augusztus 31-én ítéletet hozott, amelyben megállapította, hogy a **S.** 0244. helyrajzi számú ingatlan 22000/324110 illetőségére 2001. március 26-án létrejött adásvételi és 2002. március 13-án létrejött ajándékozási szerződések érvénytelenek, és a 0244/2. helyrajzi számú 8 ha 1887 m^2 területű ingatlan ½ illetősége házastársi közös vagyon címén a felperes tulajdona. Megkeresni rendelte a földhivatalt a tulajdonjog-változás bejegyzése végett, s ennek tűrésére kötelezte az alpereseket. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A határozata indokolásában egyebek mellett rögzítette, hogy a házasfelek életközössége megszakadásának időpontja 1999. március volt. Hivatkozott a Debreceni Ítélőtábla részítéletének indokolásában kifejtettekre is, mely szerint a közös vagyon megosztása tárgyában kötött szerződés a házassági vagyoni viszonyok rendszerinti teljes és végleges rendezését eredményezi, ezért annak létrejötte a házastársi közös vagyon polgári per útján, bírósági ítélettel történő megosztásának a lehetőségét kizárja. Utalt az e tárgyban folytatott egységes és következetes bírói gyakorlatra: ha a szerződésekben foglalt vagyoni rendezés nem teljes körű, a kihagyott vagyontárgyak tekintetében kérhető a bíróság döntése, ehhez nincs szükség a szerződés megtámadására.

Az ítélettel szemben előterjesztett fellebbezést elbíráló Debreceni Ítélőtábla 2007. június 29-én kelt Pf. III. 20.595/2006/11. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a **s-i** ingatlannal kapcsolatos, az életközösség megszűnésének időpontjára vonatkozó megállapítását, az I-II. rendű alpereseket ezek tűrésére kötelező, a felperes tulajdonjogának bejegyzésére vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta, egyebekben a megyei bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A határozata indokolásában a megyei bíróság ítélete hatályon kívül helyezett részével kapcsolatban kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a keresetet csak a **s-i** ingatlan tekintetében találta alaposnak, ám a további kereset elutasításáról úgy döntött, hogy a vagyontárgyak megállapítására alkalmas szabályos vagyonmérleget nem állította fel, nem tárta fel, hogy a felperes és az I. rendű alperes között létrejött, szerződésben rögzített 3 100 000 Ft hogyan került meghatározásra, illetőleg ehhez viszonyítva a felperes által állított és az általa felállított vagyonmérlegben megjelölt vagyontárgyakra kiterjedően is megosztották-e a közös vagyont. Nincs adat a perben arra vonatkozóan, hogy a felek között létrejött megállapodás az életközösség megszakadásakori készpénzre, megtakarításra is kiterjedt volna. Nem állapítható meg a megyei bíróság határozatának indokolásából, hogy ezt a megtakarítást a közös vagyon részének tekintette-e a bíróság, és ha igen, „kihagyott vagyontárgyként" történő elszámolását miért mellőzte, s miért utasította el ebben a körben a felperes keresetét. Rámutatott, hogy az életközösség megszakadása előtt betakarították a házastársak a tökmagtermést, így ennek bevétele a közös vagyonhoz tartozott. Az ítélet azonban nem tért ki arra sem, hogy ez a közös vagyon rendezést nyert-e a házastársak

közötti megállapodás során. Az ítélőtábla határozatában úgy ítélte meg, hogy a megyei bíróság a keresetet hiányos tényállás alapján utasította el, ezen döntése okszerűen nem következik a rendelkezésre álló peradatokból. Elengedhetetlennek tartotta a teljes körű vagyonmérleg felállítását, s iránymutatásként előírta a peres felek erre vonatkozó részletes meghallgatását, a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatást követően előterjeszthető bizonyítási indítványok teljesítését. Megjegyezte az ítélőtábla azt is, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul utasította el a felperes használati díjfizetés iránti követelését, melyet az I. rendű alperessel szemben a **s-i** ingatlannal kapcsolatban terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság az előírt bizonyítás foganatosítása után meghozott 78. számú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek többlethasználati díj címén 406 000 Ft-ot, s ezen összeg után 2004. április 1-től a kifizetésig járó kamatot. Adjon ki továbbá a felperesnek egy kerékpárt, egy vas marmonkannát, egy demizsont, két ipari kukát, egy gázpalackot, egy sövénynyíró ollót, egy kályhát és egy stelázsit. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy az alperes részére fizessen meg 100 000 Ft perköltséget. Kötelezte az alperest, hogy az államnak térítsen meg 24 400 Ft kereseti illetéket, s kimondta, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének díját 1/10 részben az alperes, 9/10 részben az állam viseli.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy a peres felek között a **s-i** ingatlan kivételével teljes körű és érvényes vagyonmegosztásra vonatkozó szerződés jött létre. Megismételte a korábbi határozatában kifejtett, az ítélőtábla határozatával megerősített és a bírói gyakorlatnak megfelelő indokolását, mely szerint a házastársak a közös vagyonukat szerződéssel akár perben, akár peren kívül megoszthatják. A szerződésben a felek szabadon rendezhetik vagyoni viszonyaikat, a szerződés érvényességének nem feltétele, hogy maga a szerződési okirat részletes vagyonmérleget tartalmazzon, elegendő, ha csupán az értékesebb vagyontárgyak elosztására tartalmaz rendelkezést és a felek csak a vagyonmegosztásból eredő jogokat és kötelezettségeket (a megosztás végeredményét) foglalják írásba. Önmagában tehát az a körülmény, hogy a szerződés egyes vagyontárgyakat tételesen nem sorol fel, nem jelenti azt, hogy azokat a felek a vagyonmegosztásnál nem vették figyelembe, ha a szerződésből kitűnik, hogy a vagyonközösségből eredő valamennyi igényüket rendezték, és egymással szemben további követelésük nincs. Az érvényesen létrejött szerződés jogkövetkezménye, hogy attól utóbb egyoldalúan egyik házastárs sem térhet el. Nem teheti vitássá, hogy a szerződésben feltüntetett egyes vagyontárgyak a közös vagyonhoz vagy valamelyik fél különvagyonához tartoztak, mennyi volt az értékük, helye volt-e a szerződéssel rendezett megtérítési igénynek. Annak azonban nincs akadálya, hogy bármelyik házastárs megtámadja a szerződést, ha erre a Ptk. szabályai lehetőséget adnak. A megtámadásra a Ptk. 235-236. §-ai irányadók.

Megállapította, hogy jelen esetben a felperes a Ptk. 17. §-ának (2) bekezdésére alapítottan kérte a szerződés érvénytelenségének megállapítását, e tekintetben azonban a bizonyítási eljárás lefolytatását követően a bíróság már jogerős elutasító döntést hozott. Más, Ptk-ban nevesített érvénytelenségi okra a felperes nem hivatkozott, s a szerződés megtámadására nyitva álló, a Ptk. 236. § (1) bekezdése szerinti egy éves határidő lejárta miatt erre már nem is hivatkozhat.

Erre tekintettel a bíróság csak azt vizsgálhatta, hogy a szerződés megfelel-e a Ptk. 200. § (1) bekezdésében rögzített, a szerződési szabadság elvén alapuló, a házassági vagyonjogban kialakult gyakorlatnak. Megítélése szerint a peres felek közötti szerződés minden ezzel kapcsolatos kritériumnak megfelel. A szerződés tartalmából önmagában semmilyen „kimaradt vagyontárgy" létére következtetni nem lehet, ugyanis a szerződés az ingóságokat - az irányadó gyakorlatnak megfelelően - tételesen nem rögzíti, azonban azokkal kapcsolatban egyértelmű megállapítást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mindenkinek a birtokában lévő ingóság kerül a tulajdonába, a felperest pedig a szerződésben megjelölt összeg ingó és ingatlan elszámolás eredményeként mutatkozó értékkiegyenlítés címén illeti.

Az érvényes szerződés ezen világos és egyértelmű tartalmának kinyilvánítása mellett értelmezhetetlennek és megalapozatlannak találta a felperes különböző ingóságok és a szerződésben is megnevezett ingatlan értékének ismételt elszámolására irányuló igényét.

Utalva a Debreceni Ítélőtábla Pf. III. 20.157/2006/3. számú döntésére kifejtette, hogy ha a házastársi közös vagyon megosztására irányuló szerződésben a felek kijelentik, hogy a házastársi vagyonközösségüket teljes mértékben megszűntnek tekintik és ebből eredően a jövőben egymással szemben semmilyen követelést nem támasztanak, az elszámolást teljes körűnek kell tekinteni. Ebből következően utóbb egyik fél sem érvényesíthet kellő alappal további vagyoni igényt azon a címen, hogy azt a szerződésben külön nem nevesítették.

A felek korábbi eljárásban rögzített nyilatkozatai alapján kétségtelenül tisztázottnak találta, hogy a 3 100 000 Ft összegű értékkiegyenlítés meghatározásánál a közös tulajdonú ingatlan felperesre eső 3 000 000 Ft-os értékét, a közös tulajdonú gépjármű felperesre eső 100 000 Ft-os értékét vették figyelembe, míg az egyéb ingóságok tekintetében nem az érték, hanem a birtokviszony alapján határozták meg, hogy melyikőjüknek mi kerül a tulajdonába.

Tisztázottnak találta a banki betétek és megtakarítások jogi sorsát is, kifejtve, hogy a Ptk. 94. §-ának (1) bekezdése határozza meg a tulajdonjog tárgyait, a (2) bekezdés szerint a tulajdonjog szabályait megfelelően alkalmazni kell a pénzre és az értékpapírokra, valamint a dolgok módjára hasznosítható természeti erőkre is. A dolgok osztályozásának alapvető és legáltalánosabban elfogadott módja az ingó és ingatlan dolog megkülönböztetése, melyek fogalmát azonban a Ptk. nem határozza meg. A bírói gyakorlat szerint mindaz a dolog ingó, ami nem ingatlan. Ingatlan pedig általában a földrészlet és az azzal tartós kapcsolatban lévő dolog. Erre tekintettel a készpénz ingó dolognak minősül, melyből az következik, hogy a szerződésben az ingó dolog megjelölés magában foglalta a készpénzt is.

Mindezekre tekintettel hangsúlyozta, hogy a volt házastársak között a vagyonmegosztás a 2002. március 4-én létrejött és a jogerős határozat szerint is érvényes házastársi vagyonközösséget megszüntető szerződéssel megtörtént.

Az ítélőtábla iránymutatásának eleget teendő, vagyonmérleget állított fel, amely a felek különvagyoni vagyontárgyait és 190 tételből álló közös szerzeményű vagyontárgyait ölelte

fel. Az ítéletben részletesen kifejtett elszámolás eredményeként megállapította, hogy ha a peres felek között érvényes vagyonközösséget megszüntető szerződés nem jött volna létre, a vagyonközösség bíróság általi megszüntetése esetén az alperesnek a már teljesített 3 100 000 Ft-on túl további 3 086 530 Ft összegű fizetési kötelezettsége keletkezett volna.

Nem találta megalapozottnak a felperes arra történő hivatkozását, hogy a **s-i** ingatlanon túl további vagyontárgyak maradtak volna ki a vagyonmegosztásból, melyek értékének elszámolását e perben kellene megejteni.

A per során az alperes vállalta azon ingóságok kiadását, melyeket az ítélet rendelkező részében a bíróság felsorolt, ám ezek értékét sem határozta meg, tekintettel arra, hogy változatlan jogi álláspontja szerint az érvényes vagyonközösség megszüntetési szerződéssel e kiadni vállalt ingóságok az alperes tulajdonába kerültek.

A Ptk. 140-141. §-ának rendelkezései alapján alaposnak találta a felperes a használati díj iránti igényét a **s-i** ingatlannal kapcsolatban, mert ezt a felek egyenlő arányú közös tulajdonában lévő ingatlant kizárólag az alperes használja, illetve hasznosítja 2001. áprilisa óta. A használati díj összegét a beszerzett szakértői vélemény alapján állapította meg 2008. decemberig terjedő időre.

Az ítélettel szemben előterjesztett fellebbezésében a felperes annak megváltoztatását kérte, sérelmezve, hogy az 1998. évi tökmagtermésből származó bevétel elszámolására nem került sor a vagyonközösség megszüntetési szerződésben. Ugyanígy elmaradt annak tisztázása, hogy az életközösség megszakadásakor milyen összegű pénzbetétei, megtakarításai maradtak az alperesnek. Hangsúlyozta, hogy az életközösség egyébként is 2001-ben szakadt meg közöttük. Kiemelte, hogy a **P** alatti ingatlan felújítását 2000-ben közösen végezték, az e körben kifejtett munkája ellenértékének elszámolása azonban elmaradt. Nem tisztázta a bíróság, hogy az alperes e célra valóban kapott-e kölcsön pénzt a testvéreitől, vagy az ilyen tartalmú szerződés csak színlelt. Rámutatott, hogy a **MM** által az alperesnek kifizetett ingatlan vételár fele része szintén őt illeti. Hiányolta annak tisztázását, hogy az alperes 1999-ben munkahelye megszűnésekor milyen összegű végkielégítést kapott, s azt mire fordította. Kérte kötelezni az alperest a **s-i** ingatlan „megosztatására", hogy annak rá eső tulajdoni hányadával szabadon rendelkezhessen. Kifogásolta, hogy ezen ingatlan használata fejében az alperes részére csekély összegű használati díjat köteles fizetni, holott az ingatlant haszonbérbe adás útján hasznosítja. Kérte a haszonbérlet összegének tisztázását. Sérelmezte, hogy a bíróság nem tisztázta, hogy az alperes a lakásába az új berendezési tárgyakat milyen forrásból származó pénzből vásárolta, s nem vizsgálta a vagyonközösség megszüntetési szerződés létrejöttének körülményeit sem. A személyi jövedelemadóról szóló törvényre utalással kiemelte, hogy az megkülönbözteti az ingó vagyontárgy és a készpénz fogalmát, melyre tekintettel elfogadhatatlan az elsőfokú bíróság azon okfejtése, hogy a készpénz ingó dolognak tekintendő. Rámutatott, hogy a tulajdonában volt fagylaltozó bevételéből származó 10 000 000 Ft-ot családjára fordította, ennek fele összege megtérítésére is igényt tart.

Az ítélettel szemben az alperes is terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatását, az őt terhelő marasztalási összeg 318 000 Ft-ra történő leszállítását

kérte. Azzal érvelt, hogy 2008-ban már a felperes birtokolta a **s-i** ingatlant, ezért erre az évre használati díj fizetési kötelezettsége nem lehet.

A Pp. 253. § (3) bekezdése szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét csak a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között változtathatja meg. Tekintettel arra, hogy a fellebbezések nem kifogásolták a megyei bíróság ítéletének az alperest ingók kiadására és 318 000 Ft használati díj és kamatai fizetésére kötelező részét, az ítélőtábla a határozat e rendelkezéseit nem érintette.

A felperes fellebbezését alaptalannak, az alperes fellebbezését alaposnak találta.

Az ítélőtábla a Pf. III. 20.595/2006/11. számú részítéletében és az elsőfokú bíróság most fellebbezéssel támadott ítéletében is idézte a házastársi vagyonközösség megszüntetése során irányadó egységes, következetes bírói gyakorlatot, melynek egyik alapvető tétele, hogy a házastársak közös vagyonukat szerződéssel akár perben, akár peren kívül megoszthatják. Az érvényesen létrejött szerződés jogkövetkezménye, hogy attól utóbb egyoldalúan egyik házastárs sem térhet el. (Csjt. 31. § (5) bekezdés, Ptk. 200. § (1) bekezdés.)

A másik figyelembe veendő elv, hogy a közös vagyon szerződéssel vagy perbeli egyezséggel történő teljes körű megosztása nem akadálya annak, hogy utóbb a házastársak bármelyike a kihagyott vagyontárgyak megosztására irányuló igényét polgári per útján érvényesítse. (Csjt. 31. § (2) bekezdés.)

Az adott esetben a vagyonközösségi igények rendezésénél figyelembe veendő harmadik jogelv, hogy a felek az e tárgyú jogvitájukat egyezséggel rendezték, ami kölcsönös engedményeket, illetve a tételes elszámolás közös akaratú mellőzését jelenti. A polgári jogi egyezség (a házastársak 2002. március 4-i, e címzésű szerződése) akként jött létre, hogy a felek kölcsönösen engedtek egymásnak, a jogi képviselőjük által írott levelekben korábban meghatározott követelésük összegét leszállították. A bírósági egyezséget az ugyanaznap létrejött két szerződés figyelembe vételével, azok alapján kötötték meg a tárgyaláson, annak szem előtt tartásával, hogy perbeli egyezség csak a felek tárgyaláson elhangzott egyező akaratnyilatkozata alapján jöhet létre, a bíróság nem hagyhat jóvá olyan egyezséget, amelyet peren kívül kötöttek meg, és csak az arról szóló okiratot nyújtják be jóváhagyás végett. A bírósági jóváhagyás az egyezség ügyleti jellegén nem változtat. A felek akaratnyilatkozatát tartalmazó egyezség polgári jogi alapon - a Ptk-ban nevesített érvénytelenségi okokra hivatkozással - önálló keresettel megtámadható.

A perbeli esetben, ahogyan azt a bíróság jogerős határozatában már megállapította, a szerződés, az egyezség érvényes, azok megtámadására az idő múlására tekintettel már további lehetőség nincsen.

A per irataiból megállapíthatóan az értékkiegyenlítés összegének meghatározásakor a felek a közös tulajdonú ingatlan, a közös tulajdonú gépkocsi értékét vették figyelembe, míg az ingóságokról nem azok értéke, hanem birtokállapota alapján döntöttek, úgy, hogy mindketten tulajdonukként tartják meg a birtokukban lévőt. Ez nyilvánvalóan,

értelemszerűen a vagyonközösséghez tartozó valamennyi ingó sorsát rendezte, még akkor is, ha a felek által birtokban tartott ingóságokat, azok értékét csupán megbecsülték.

Ehhez képest kihagyott vagyontárgyról akkor lehetne beszélni, ha azt tudatosan mellőzték, vagy elfelejtették volna. Ilyen vagyontárgynak azonban csak a **s-i** ingatlan bizonyult.

A szerződések, egyezség szövegére, tartalmára tekintettel a teljes vagyonmérlegből akkor lehetne következtetni kihagyott vagyontárgyra, ha az rendkívüli értékű volna, amelynek figyelembe vétele esetén valamelyik fél bizonyosan nem kötött volna ilyen tartalmú egyezséget. Az elsőfokú bíróság által felállított vagyonmérlegből az derül ki, hogy nincs olyan nagyobb értékű vagyontárgy, amit szándékosan vagy feledékenységből hagytak volna ki a vagyonmegosztáskor, nincs olyan tétel, amire tekintettel ne lenne teljes körűnek tekinthető a szerződésben írt elszámolás.

Az ítélőtábla osztja az elsőfokú bíróság azon okfejtését, hogy a készpénz ingó dolognak tekintendő. Az egyezség megkötésekor a felperes tisztában volt azzal, hogy a családban van megtakarított készpénz, legfeljebb annak összegét nem tudta biztosan (a keresete szerint azonban alaposan túlbecsülte). A bizonytalan helyzetben mégis egyezséget kötött, s ha ez számára utóbb kiderült okból nem volt megfelelő, előnytelennek bizonyult, az előzőekben kifejtettek szerint megtámadhatta volna a törvényben meghatározott határidőn belül.

Ugyanígy tisztában kellett legyen azzal is, hogy az 1998. évi tökmagtermésből bevétel származott, mindössze annak nagysága lehetett ismeretlen. A megtakarítás, a bevétel pontos összege ismeretének hiánya miatt azonban e tételek nem tekinthetők „kihagyott vagyontárgyaknak".

Az elsőfokú bíróság által felállított vagyonmérleg elszámolásának eredménye csalóka, mert az alperes - perbeli nyilatkozatából, ellenkérelméből kitűnően - nyilvánvalóan másként védekezik a teljes vagyonközösségi igény elszámolásával kapcsolatban, ha azt nem egy, a vagyonközösséget érvényes szerződéssel megszüntető megállapodás megkötése után terjeszti elő volt házastársa, figyelemmel arra is, hogy a P. 21.490/2003/5. számú beadvány mellékletéből megállapíthatóan a felperes 2001. április 19-én a **P** alatti lakásból való elköltözésekor a közös vagyoni ingóságaik nagy részét elszállította, s az alperesnek személyes ruházatán kívül csak egy ágyat, egy íróasztalt, egy mosógépet és egy gáztűzhelyet hagyott ott.

A felperes a perben csak a vagyonközösség megszüntetésekor figyelembe nem vett, az elszámolásból kimaradt vagyontárgyakkal kapcsolatos igényét érvényesíthette volna, ezzel szemben az általa kért, a teljes vagyonközösség újra elszámolására nincsen lehetőség.

A felperes fellebbezésében írtak kapcsán az ítélőtábla az alábbiakat jegyzi meg:

Az ítéletben szereplő apróbb elírásoknak - hogy a felperes melyik évtől rokkant-nyugdíjas - az érdemi döntésre nincsen kihatása.

A tökmagtermés bevételének elszámolatlanságával kapcsolatos álláspontját az ítélőtábla az előzőekben kifejtette, azt mindössze azzal egészíti ki, hogy a felperes előadása szerint is több családtag vett részt a termelésben, melynek nem ismeretes a költségvonzata, s az sem, hogy azokat az együtt gazdálkodó családtagok milyen arányban fedezték, illetve a hasznon milyen arányban osztoztak.

Az elsőfokú bíróság a felperes indítványának megfelelően megkereste azokat a pénzintézeteket, amelyeket a felperes megjelölt, annak tisztázása végett, hogy a házastársak életközösségének megszakadásakori időpontban az adott bankszámlának mi volt az egyenlege. Ezt az időpontot jogerős bírósági határozat állapította meg, ezen túl a házasság felbontása iránt a **...** Városi Bíróság előtt P. 20.147/2001. számú perben előterjesztett keresetlevelében maga a felperes is 1999. márciusát határozta meg az életközösség megszakadásának időpontjaként. A vagyonközösség megszüntetése során az életközösség megszakadása időpontjában meglévő vagyon figyelembe vételére, elszámolására kerülhet sor.

A **P** szám alatti ingatlan felújítására 2000-ben, a felek házassági életközösségének megszakadása után, de a vagyonközösség megszüntetéséről szóló szerződés megkötése előtt került sor. Az előzőekben kifejtettek szerint az ingatlan értékét a szerződést kötő felek figyelembe vették, az egyezség megkötésekor a felújítás ténye, költségvonzata, az ahhoz való hozzájárulás mértéke nem volt ismeretlen. Hogy az alperes ehhez a testvéreitől kölcsönt kapott-e vagy sem, nem tárgya e pernek, s nincs lehetőség a felperes munkája ellenértékének elszámolására sem, mert ez az egyezségkötéskor megtörtént.

Annak, hogy az életközösség megszakadása után az alperes milyen vagyontárgyakat, milyen forrásból vásárolt, a per elbírálása szempontjából nincs jelentősége, a felperes ezzel kapcsolatos igényt nem érvényesíthet.

Az alperes és **MM** közötti szerződésekkel kapcsolatban a bíróság megállapította, hogy azok színleltségük miatt érvénytelenek voltak, ebből következően a vevő nem fizetett vételárat, ellenkező esetben az adásvételi szerződés nem minősülne érvénytelennek.

A peres felek közös tulajdonaként nyilvántartott **s-i** ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetésének nincsen akadálya, ám az nem e per tárgya, a közös tulajdont a tulajdonostársak akár peren kívül kötött szerződésben, akár perben megszüntethetik.

Ugyanígy nem tárgya a pernek az alperes és haszonbérlője közötti haszonbérleti szerződés. A felperes, tekintettel arra, hogy az alperes az ő tulajdoni hányadát is használta, többlethasználati díj fizetésére tarthat igényt, melynek összegét szakértő állapította meg.

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény adójogi szempontból tesz különbséget ingó dolog és készpénz között, a polgári perben eljáró bíróságot e megkülönböztetés nem köti, az ítélőtábla ezzel kapcsolatos, a megyei bíróságéval azonos álláspontját az előzőekben kifejtette.

A felperes által működtetett fagylaltozó hasznával kapcsolatos igény körében hangsúlyozza az ítélőtábla, hogy a különvagyon haszna is közös vagyon. Ha azt a házastársak együttélésük idején életközösségük megszakadásáig felélték, ezzel kapcsolatos osztozkodásra nincsen lehetőség, a felperesnek e címen megtérítési igénye nem lehet. (Csjt. 27.§ (1) bekezdés.)

Tévesen hivatkozik arra a felperes, hogy a vagyonközösség megszüntetési szerződés létrejöttének körülményeit, a felek szerződési akaratát, a szerződéskötést megelőző levélváltások tartalmát a bíróság nem vizsgálta, e tárgyban a **...** Városi Bíróság bizonyítást folytatott le.

Nincs jelentősége a felperes azon fellebbezési nyilatkozatának, hogy az elsőfokú bíróság által beszerzett ingó, illetve ingatlanszakértői véleményt, az azokban írt értékmeghatározásokat nem fogadja el. Az ítélőtábla határozatának korábbi részében kifejtettek szerint ugyanis a szakértői véleményeket a bíróság ítélete meghozatala során nem vette figyelembe, tekintettel azon jogi álláspontjára, hogy a volt házastársak vagyonközösségi vitájukat már a 2002. március 4-i szerződéssel az akkor figyelembe vett szempontok szerint rendezték.

Az alperes és két testvére által készített munkaeszközökről, mint ingó vagyontárgyakról a felperesnek az egyezség megkötésekor nyilvánvalóan tudomása volt, ezek jogi sorsát az egyezségben rendezték.

Hogy az életközösség megszakadását követően az alperes milyen összegű végkielégítést kapott, azt mire fordította, vagyona hogyan gyarapodott, a vagyonközösség megszüntetési per tárgyát nem képezheti, ezzel kapcsolatban a felperes követeléssel nem élhet.

A felperes házastársi tartásdíj iránti igényével kapcsolatban a rendelkezésre álló adatok szerint a felek között a **...** Városi Bíróság előtt folyamatban van az eljárás.

Az ítélőtábla az alperes fellebbezését alaposnak találta.

2008. év áprilisában a gazdasági év kezdetekor a felperes által a fellebbezése mellékleteként F/5 alatt becsatolt haszonbérleti szerződés megszüntetése című okiratból megállapíthatóan az alperes és **SzJ** közötti haszonbérleti szerződés már megszűnt, az alperes ettől kezdve nem tartotta birtokban a felperes tulajdoni hányadát. Ugyanezt a tényt tanúsítja az F/4 alatt csatolt okirat is, melyből kitűnően a felperes gondnoka próbálta meg 2008-ban hasznosítani a felperes tulajdonában lévő ingatlant. Mindezekre tekintettel a 2008. gazdasági évre az alperes használati díjat már nem köteles fizetni volt házastársa részére, ezért az ítélőtábla az őt terhelő marasztalási összeget a szakértő által 2008. évre megállapított használati díj összegével csökkentette, 318 000 Ft-ra, ennek eredményeként a kamatfizetés kezdő időpontját is megváltoztatta.

Az alperes a fellebbezési eljárás során személyes költségmentesség kedvezményben részesült, melyre tekintettel az ítélőtábla mellőzte kötelezését kereseti illeték megtérítésére.

Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a fellebbezési eljárás során pervesztes felperest az alperes részére fellebbezési eljárási költség megtérítésére. E címen az alperes képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM. sz. rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján határozta meg.

A Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján az ítélőtábla megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédje díjának viselésére az állam köteles.

D e b r e c e n, 2009. április hó 30.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán sk. előadó bíró, Süliné dr. Tőzsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő